Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Nationale ombudsman
T.a.v. de heer van Zutphen
Postbus 93122
2509 AC S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
F 070 333 44 00
www.rijksoverheid.nl

Datum 0 4 APR 2017
Betreft Reactie op uw brief over ongewenste effecten van wet- en regelgeving

Onze referentie
2017-0000023960

Uw referentie
201630963

Kopie aan
Vaste TK-commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Geachte heer van Zutphen,

Allereerst wil ik u bedanken voor uw brief van 19 december 2016. Het is belangrijk om signalen te ontvangen over de uitwerking van wet- en regelgeving voor individuele gevallen. De Nationale ombudsman speelt hierbij een belangrijke rol. Ik waardeer de constructieve wijze waarop u meedenkt over tal van onderwerpen op het beleidsterrein van Sociale Zaken. Wel hecht ik eraan te benadrukken dat de ambtenaren op SZW zich dagelijks naar eer en geweten inzetten om problemen en knelpunten in de sociale zekerheid het hoofd te bieden. Dat er niet in alle gevallen pasklare oplossingen voorhanden zijn, betekent niet dat problemen zouden worden veronachtzaamd. De situaties die u schetst, nemen wij uiterst serieus. In deze brief wil ik mijn reactie op de verschillende door u aangedragen punten uiteen zetten.

Allereerst schrijft u over de Toeslagenwet. U signaleert dat de Toeslagenwet in sommige gevallen niet aanvult tot het (netto) sociaal minimum. Als gevolg van de afbouw van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting (AHK) voor de minstverdienende partner, zijn er alleenverdieners met een WW-, arbeidsongeschiktheids-, of ziektewetuitkering die netto minder overhouden dan de bijstandsnorm voor paren. Zij moeten daarom een beroep doen op een aanvulling vanuit de Participatiewet. Door deze (bruto) aanvulling stijgt het toetsingsinkomen voor de toeslagen boven het minimum. Dat betekent dat dit huishouden niet in aanmerking komt voor het maximale bedrag van de toeslagen. Terecht stelt u dat dit een onlogische en onwenselijke situatie is.

Laat ik vooropstellen dat in deze casus verschillende belangrijke principes in de fiscaliteit en de sociale zekerheid op een ongelukkige manier samen komen. En dat terwijl leven rond het bestaansminimum al zwaar genoeg is. In de fiscaliteit wordt de overdraagbaarheid van de AHK voor de minstverdienende partner afgebouwd. Hierdoor heeft de partner een grotere financiële prikkel om (meer) te gaan werken. In het parlement bestaat nog steeds breed draagvlak voor deze maatregel, omdat ze bijdraagt aan het bevorderen van de arbeidsparticipatie en de economische zelfstandigheid van vrouwen. Ook in het sociaal minimum wordt de dubbele algemene heffingskorting afgebouwd, maar dit wetsvoorstel is later ingegaan en het afbouwpad verloopt geleidelijker om zo de jaarlijkse

inkomenseffecten voor minima te beperken. De netto bijstand voor een paar ligt daardoor hoger dan het netto inkomen van een alleenverdiener op minimumloon-niveau, wanneer er geen aanspraak op arbeidskorting bestaat.

Het simpelweg verhogen van de uitkering van de Toeslagenwet biedt in deze specifieke casus geen soelaas. De uitkering zou tot ruim boven het niveau van het minimumloon verhoogd moeten worden om een aanvulling vanuit de Participatiewet overbodig te maken. Bovendien komt men dan nog steeds niet in aanmerking voor het maximale bedrag van de toeslagen. Van een minimumuitkering die hoger is dan het minimumloon vind ik een verkeerde uitstraling uitgaan, omdat werken vanuit een uitkering moet lonen.

In deze casus speelt ten slotte de afbouw van inkomensafhankelijke regelingen boven het minimum. Die sterke inkomensafhankelijkheid, vooral in de huurtoeslag, zorgt ervoor dat de inkomensondersteuning gericht en betaalbaar blijft. Het opschuiven van het afbouwpunt van de huurtoeslag, zou in dit geval verlichting kunnen brengen maar heeft aanzienlijke financiële consequenties voor de schatkist. Ook zou het aantal huurtoeslagontvangers toenemen.

Hoe vervelend ook kan ik in dit geval geen pasklare oplossing bieden. Alle mogelijke oplossingsrichtingen brengen aanzienlijke consequenties met zich mee. Het vergt nader denkwerk en een politieke weging om aan deze situatie een einde te maken. Gezien zijn demissionaire status, zal het kabinet op dit punt geen voorstellen meer voorbereiden. Wel kan ik u toezeggen dat ik verder onderzoek laat doen naar de aard en omvang van deze problematiek. Uiteraard sta ik ook open voor uw eventuele ideeën en oplossingrichtingen op dit punt.

De tweede casus die u in uw brief beschrijft gaat over het meetellen van het inkomen van voormalige partners of medebewoners bij het bepalen van de hoogte van een toeslag. Wanneer een partner vertrekt en na het vertrek een plotselinge inkomensstijging heeft, heeft dit negatieve gevolgen voor de hoogte van de toeslag van de achterblijvende partner. Dat is een op het oog voor burgers onlogische situatie waar u terecht aandacht voor vraagt. De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in een vergelijkbare casus (30 maart 2016) ook al bepaald dat het meetellen van het inkomen van een voormalige partner tot een onredelijke behandeling leidt. De staatssecretaris van Financiën en de Minister van Wonen en Rijksdienst kijken op dit moment of en zo ja op welke manier deze situatie opgelost kan worden. Ik heb de urgentie van dit punt nogmaals onderstreept bij de verantwoordelijke departementen en zal de voortgang van dit proces kritisch volgen.

Als laatste schrijft u over de aansluiting van de kindregelingen zoals de kinderbijslag en het kindgebonden budget op tegemoetkomingen voor scholieren, zoals ook de studiefinanciering. De ouders van een scholier die – in het jaar dat hij 18 jaar wordt – zijn middelbare school afrondt en per 1 september gaat studeren, missen volgens u in bepaalde gevallen één of twee maanden kindgebonden budget. Deze sluit namelijk niet altijd aan op de tegemoetkoming scholieren of de start van de studiefinanciering aan het begin van het collegejaar in september.

Ik kan uw analyse volgen, maar ik deel hem niet. Het kindgebonden budget is bedoeld als tegemoetkoming in de kosten van kinderen tot 18 jaar voor midden- en lage inkomens. Elke ouder heeft precies 18 jaar aanspraak op kindgebonden budget als aan de voorwaarden wordt voldaan, ongeacht in welke maand het kind

geboren is. Het kindgebonden budget komt bovenop de inkomensonafhankelijke kinderbijslag waar iedere ouder recht op heeft. De uitbetaling van de tegemoetkoming voor scholieren, die specifiek is bedoeld voor scholieren op het middelbaar onderwijs die 18 jaar of ouder zijn, sluit wel aan op de kinderbijslag. Het stoppen van het kindgebonden budget in de maand nadat het kind 18 jaar wordt, is naar mijn mening geen situatie die niet te voorzien is of die het gevolg zou zijn van ongewenste effecten van beleid. Bovendien kan er vanaf september 2017 sprake zijn van samenloop van studiefinanciering en kinderbijslag in het kwartaal waarin de studie aan het hoger onderwijs aanvangt. Mocht het in individuele gevallen tot nijpende situaties leiden dan kunnen gezinnen een beroep doen op de bijzondere bijstand.

Datum

Onze referentie
2017-0000023960

Ik hoop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
de Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

Jetta Klijnsma